PILNS TULKOJUMS NO ITĀĻU · FLORENCE, 1632

Dialogs

par divām galvenajām pasaules sistēmām

GALILEO GALILEJS

GRĀMATA, PAR KURU GALILEJS STĀJĀS TIESAS PRIEKŠĀ

BLUSABOOKS

GUDRĪBAS GRĀMATAS

Dialogs par divām galvenajām pasaules sistēmām

Ptolemaja un Kopernika · Florence, 1632

Galileo Galilejs — grāmata, par kuru viņš stājās inkvizīcijas tiesas priekšā: dzīva, asprātīga saruna četrās dienās starp Salviati, Sagredo un Simplicio par to, vai Zeme kustas. Pilns tulkojums no itāļu ar Galileja malu piezīmēm, oriģināla zīmējumiem un vērēm

BlusaBooks · MMXXVI

Tulkojums, vēres, priekšvārds un komentāri © 2026 SIA "Blusa Entertainment".

Avots: Galileo Galilei, «Dialogo ... sopra i due massimi sistemi del mondo tolemaico, e copernicano», Florence, Giovanni Battista Landini, 1632 (pirmais izdevums; Smitsona institūcijas bibliotēku eksemplārs, publiskais domēns). Tulkots no itāļu valodas pēc izdevuma lappušu attēliem. Frontispiss un zīmējumi — no tā paša izdevuma; krāsainās ilustrācijas — mūsdienu darbs.

BLUSABOOKS · MMXXVI

SATURS

Priekšvārds 5

Titullapa 8

Gaišajam Lielhercogam 11

Saprātīgajam lasītājam 13

Pirmā diena 16

Otrā diena 126

Trešā diena 313

Ceturtā diena 457

Komentāri 510

PRIEKŠVĀRDS

Grāmata, par kuru stājās tiesas priekšā. 1633. gada 22. jūnijā Romā, Santa Maria sopra Minerva klosterī, sešdesmit deviņus gadus vecais Galileo Galilejs publiski atteicās no mācības, ka Zeme kustas. Inkvizīcija viņu bija atzinusi par «stipri aizdomās turētu ķecerībā», un iemesls bija viena grāmata — šī. «Dialogs par divām galvenajām pasaules sistēmām, Ptolemaja un Kopernika» bija iznācis Florencē tikai gadu iepriekš ar visām vajadzīgajām cenzūras atļaujām. Pēc sprieduma tas tika aizliegts un palika Aizliegto grāmatu indeksā līdz pat 1835. gada izdevumam (par pašu Indeksu sk. mūsu Nr. 80 «Aizliegto grāmatu saraksts»). Šeit tā ir pilnā tulkojumā — ar visām četrām sarunu dienām, Galileja paša malu piezīmēm, zīmējumiem un aprēķiniem.

Galilejs un tālskatis. Galileo Galilejs piedzima 1564. gada 15. februārī Pizā. Viņš bija matemātiķis un fiziķis, kas kustības likumus pētīja ar eksperimentiem, nevis tikai ar grāmatām. 1609. gadā viņš uzbūvēja savu tālskati un pavērsa to pret debesīm. Nākamajā gadā iznāca viņa «Zvaigžņu vēstnesis» («Sidereus nuncius»): Mēnesim ir kalni un ielejas kā Zemei, ap Jupiteru riņķo četri pavadoņi (Galilejs tos nosauca par Mediči zvaigznēm), un Piena Ceļš sastāv no neskaitāmām zvaigznēm. 1610. gada beigās viņš ieraudzīja, ka Venērai ir fāzes kā Mēnesim. 1611. gadā viņu uzņēma Romas Linčeju akadēmijā — tāpēc titullapā viņš sevi lepni sauc par «Linčeju», — un 1613. gadā iznāca viņa «Vēstules par Saules plankumiem». Katrs no šiem atklājumiem iedragāja seno priekšstatu, ka debesis ir pilnīgas, nemainīgas un pavisam citādas nekā Zeme.

1616. gada aizliegums. Kopernika grāmata «Par debess sfēru riņķojumiem» (1543), kurā Saule likta pasaules centrā, bet Zeme padarīta par planētu, bija pazīstama jau septiņdesmit gadus. 1616. gada 5. martā Indeksa kongregācija to apturēja «līdz izlabošanai» un Zemes kustības mācību pasludināja

par pretēju Svētajiem Rakstiem. Kardināls Bellarmīno Galilejam paziņoja, ka šo mācību nedrīkst ne turēt, ne aizstāvēt. 1623. gadā par pāvestu kļuva Mafeo Barberīni — Urbāns VIII, kurš agrāk bija Galileja labvēlis, — un Galilejs nolēma, ka var atkal ķerties pie šīs tēmas. Grāmatas priekšvārdā «Saprātīgajam lasītājam» viņš slavē 1616. gada dekrētu un apsola Kopernika pusi izklāstīt tikai kā matemātisku pieņēmumu, «bez izšķiršanās». Lasītājs drīz pamanīs, cik ļoti šis solījums atšķiras no tā, kas notiek sarunā.

Iespiešana un tiesa. Grāmata saņēma iespiešanas atļauju gan Romā (to deva Svētās pils maģistrs Nikolo Rikardi), gan Florencē 1630. gada septembrī. To iespieda Florencē Džovanni Batista Landīni, darbu pabeidza 1632. gada februārī, un 21. februārī pirmo eksemplāru pasniedza Toskānas lielhercogam Ferdinandam II Mediči, kuram grāmata veltīta. Jau tā paša gada vasarā izplatīšanu apturēja, pāvests izveidoja īpašu komisiju, un Galileju izsauca uz Romu. 1633. gadā sekoja inkvizīcijas prāva, spriedums un atteikšanās. Cietuma sodu aizstāja ar mūža mājas arestu: no 1633. gada beigām Galilejs dzīvoja savā villā Arčetri pie Florences. Tur viņš uzrakstīja «Sarunas par divām jaunām zinātnēm» (Leidene, 1638), kurās runā tie paši trīs varoņi. Galilejs nomira Arčetri 1642. gada 8. janvārī. 1992. gada 31. oktobrī pāvests Jānis Pāvils II atzina, ka viņa nosodījums bijis kļūda.

Trīs sarunu biedri. Saruna notiek Venēcijā, Sagredo pilī, četrās secīgās dienās. Filipo Salviati (1582–1614) bija florenciešu muižnieks, Linčeju akadēmiķis un Galileja draugs; grāmatā viņš runā Kopernika vārdā un bieži atsaucas uz «mūsu Akadēmiķi» — tas ir pats Galilejs. Džovanni Frančesko Sagredo (1571–1620) bija venēciešu patricietis, kurš 1608.–1611. gadā bija konsuls Alepo; grāmatā viņš ir gudrs, ziņkārīgs un asprātīgs klausītājs, kas abas puses mēra ar veselo saprātu. Abi bija miruši, kad grāmata iznāca, — dialogs ir arī piemineklis viņiem. Trešais, Simplicio, ir izdomāts Aristoteļa sekotājs. Viņa vārds atsauc atmiņā seno Aristoteļa komentētāju Simplikiju (6. gs.), un viņš godīgi aizstāv visu, ko par pasauli mācīja skolas.

Četras dienas. Pirmajā dienā sarunu biedri pārbauda Aristoteļa mācību, ka debesis ir nemainīgas un no citas vielas nekā Zeme, un runā par jaunajām

zvaigznēm, Saules plankumiem un Mēness kalniem. Otrajā dienā runa ir par Zemes griešanos ap savu asi: kāpēc akmens, kas krīt no torņa, krīt pie paša pakājes, kāpēc lielgabala lode lido tāpat uz austrumiem un rietumiem un kāpēc kuģa kajītē tauriņi, mušas un zivtiņas uzvedas vienādi, vai kuģis stāv vai brauc. Trešajā dienā — Zemes gada kustība ap Sauli: 1572. gada jaunās zvaigznes attāluma aprēķini, planētu šķietamā atpakaļgaita, Venēras fāzes un Kopernika sistēmas zīmējums. Ceturtajā dienā Galilejs nāk klajā ar to, ko uzskatīja par galveno pierādījumu, — jūras paisumu un bēgumu.

Kur Galilejs kļūdījās. Grāmata ir godīga liecība par to, ko zināja 1632. gadā, un tāpēc tajā ir arī kļūdas. Galvenā ir paisuma teorija: Galilejs domāja, ka jūras ūdeni sašūpo Zemes divu kustību salikums, bet paisumu rada Mēness un Saules gravitācija, ko izskaidroja Ņūtons 1687. gadā. Zvaigžņu gada paralaksi, kuras trūkums bija viens no stiprākajiem iebildumiem pret Koperniku, izdevās izmērīt tikai Beselam 1838. gadā, bet pirmo tiešo Zemes gada kustības liecību — gaismas aberāciju — atklāja Bredlijs 1729. gadā. Galileja «inerce» vēl ir riņķveida; taisnvirziena inerces likumu formulēja Dekarts un Ņūtons. Keplers eliptiskās orbītas bija publicējis jau 1609. gadā, bet Galilejs «Dialogā» tās neizmanto, un Tiho Brahes jaukto sistēmu sīkāk neapspriež. Mēs neesam šīs vietas tekstā labojuši — skaidrojumi ir vērēs un komentāros.

Kā lasīt šo grāmatu. Teksts tulkots no pirmā izdevuma (Florence, 1632) pilnībā, teikumu pa teikumam; laikmeta jēdzieni — sfēras, elementi, «nebojājamās debesis» — atstāti tādi, kādi tie ir. Galileja malu piezīmes, kas oriģinālā iespiestas lappuses malā, šeit ir sīkā slīprakstā ar zīmi ‣ tieši virs tās rindkopas, pie kuras tās stāv. Zīmējumi ņemti no 1632. gada izdevuma, un burti tajos (A, B, C) atbilst burtiem tekstā; garie aprēķini, kas oriģinālā salikti stabiņos, ir rāmītī. Vēres lappuses apakšā ir mūsu, un katrā lappusē tās numurētas no viena. Krāsainās ilustrācijas ir mūsdienu darbs. Grāmatas beigās komentāros katrai dienai ir īss izklāsts vienkāršiem vārdiem, Galileja galvenie argumenti un tas, ko par tiem zinām šodien.

TITULLAPA

Frontispiss: Aristotelis, Ptolemajs un Koperniks sarunā (vara gravīra, parakstīta «Stefan Della Bella», 1632)

GALILEO GALILEJA, LINČEJA[1] DIALOGS. VIŅA GAIŠĪBAI FERDINANDAM II, TOSKĀNAS LIELHERCOGAM

DIALOGS

NO

GALILEO GALILEJA, LINČEJA,

Pizas Studija virsmatemātiķa[2]

un Viņa Gaišības

TOSKĀNAS LIELHERCOGA

pirmā Filozofa un Matemātiķa,

kurā četru dienu sanāksmēs tiek runāts

par abām

DIŽĀKAJĀM PASAULES SISTĒMĀM,

PTOLEMAJA UN KOPERNIKA,

bez izšķiršanās izklāstot filozofiskos un dabiskos argumentus tiklab par vienu, kā par otru pusi.

Iespiedēja zīme titullapā

AR PRIVILĒĢIJĀM.

FLORENCĒ, pie Džovanni Batista Landīni, MDCXXXII.

1 Linčeju akadēmijas (Accademia dei Lincei, Roma, dib. 1603) loceklis; Galilejs tajā uzņemts 1611. gadā un šo titulu lepni lika pie sava vārda.

2 Kopš 1610. gada Galilejs bija Pizas universitātes «virsmatemātiķis» bez pienākuma lasīt lekcijas un vienlaikus lielhercoga galma filozofs un matemātiķis.

AR AUGSTĀKĀS VARAS ATĻAUJU.

Lai tiek iespiests[1], ja tā šķitīs godājamajam Tēvam, Svētās Apustuliskās pils Maģistram.

A., Belkastro bīskaps, vikārs.

Lai tiek iespiests.

Brālis Nikolajs Rikardi[2], Svētās Apustuliskās pils Maģistrs.

Lai tiek iespiests Florencē, ievērojot ierastās kārtības. 1630. gada 11. septembrī.

Pjetro Nikolīni, Florences ģenerālvikārs.

Lai tiek iespiests, 1630. gada 11. septembrī.

Brālis Klemente Edžidi, Florences ģenerālinkvizitors.

Lai drukā, 1630. gada 12. septembrī.

Nikolo dell'Altella.

1 Oriģinālā latīniski. «Imprimatur» — baznīcas cenzūras atļauja grāmatu drukāt; bez tās Itālijā neko nedrīkstēja izdot.

2 Nikolo Rikardi (1585–1639), Svētās pils maģistrs — pāvesta galvenais cenzors; pēc grāmatas iznākšanas pāvests Urbāns VIII viņu bargi norāja par šo atļauju.

GAIŠAJAM LIELHERCOGAM

Atšķirība, kas ir starp cilvēkiem un citiem dzīvniekiem, lai cik liela tā arī būtu, — kas teiktu, ka gandrīz tāda pati var būt starp pašiem cilvēkiem, tas laikam nerunātu bez iemesla. Kāda gan ir attiecība starp vienu un tūkstoti? Un tomēr ir izplatīts sakāmvārds, ka viens vienīgs cilvēks var būt tūkstoša vērts, kur tūkstotis nav viena vērti. Šī atšķirība atkarīga no prātu dažādajām spējām, un es to pielīdzinu tam, vai cilvēks ir vai nav filozofs: jo filozofija, kā šo prātu īstā barība, to, kas spēj ar to baroties, patiesi atšķir no vienkāršās ļaužu kārtas — augstākā vai zemākā pakāpē, atkarībā no tā, kāda ir šī barība. Kas raugās augstāk, tas arī atšķiras augstāk; un pievērsties lielajai Dabas grāmatai, kas ir filozofijas īstais priekšmets, ir veids, kā pacelt acis. Šajā grāmatā, lai gan viss, ko tajā lasām, kā Visvarenā Meistara darinājums, ir tāpēc vislabāk saskaņots, tomēr tas ir skaidrāks un cienīgāks, kur mūsu skatienam lielāks parādās darbs un māksla. Visuma uzbūvi starp visām dabas lietām, ko var aptvert, manuprāt, var likt pirmajā vietā: jo, ja tā kā visu aptverošā lielumā pārspēj visu citu, tad kā visa likums un uzturētāja tai jāpārspēj viss arī cēlumā. Tāpēc, ja kādam vispār bija lemts ar prātu pārmērīgi pacelties pāri citiem cilvēkiem, tad Ptolemajs[1] un Koperniks[2] bija tie, kas tik augstu lasīja, raudzījās un filozofēja par pasaules uzbūvi. Tā kā šie mani Dialogi galvenokārt griežas ap viņu darbiem, man šķita, ka tos nevar veltīt nevienam citam kā Jūsu Augstībai. Jo, ja viņu mācība balstās uz šiem diviem, ko es uzskatu par lielākajiem prātiem, kas tādās pārdomās mums savus darbus atstājuši, tad, lai nemazinātu viņu pārākumu, pienācās tos nodot labvēlībai Tā, kurš man ir Lielākais, no kura tie var saņemt gan godu, gan aizsardzību. Un, ja šie divi ir devuši tik daudz gaismas manai saprašanai,

1 Klaudijs Ptolemajs (ap 100–170), Aleksandrijas astronoms; viņa «Almagests» apraksta pasauli ar nekustīgu Zemi centrā — to, ko te sauc par Ptolemaja sistēmu.

2 Nikolajs Koperniks (1473–1543); grāmatā «Par debess sfēru riņķojumiem» (1543) lika centrā Sauli, bet Zemi padarīja par planētu, kas griežas ap savu asi un riņķo ap Sauli.

ka šo manu darbu lielā mērā var saukt par viņējo, tad to tikpat labi var saukt par Jūsu Augstības darbu, jo ar Jūsu dāsno Augstsirdību man ne vien dots brīvs laiks un miers, lai varētu rakstīt, bet ar Jūsu iedarbīgo palīdzību — Jūs nekad neesat noguris mani godāt — tas beidzot nācis gaismā. Lai tad Jūsu Augstība to pieņem ar savu ierasto labvēlību; un, ja Jūs tajā atradīsiet ko tādu, no kā patiesības mīļotāji var gūt augli — plašāku izziņu un labumu —, atzīstiet to par Savu pašu, jo esat tā pieradis darīt labu, ka Jūsu laimīgajā valdījumā nav neviena, kuru no visām pasaules kopējām nelaimēm kāda nelaime traucētu. Ar to, novēlot Jums labklājību, lai Jūs vienmēr augtu šajā savā dievbijīgajā un augstsirdīgajā ieradumā, es zemākajā godbijībā paklanos.

Jūsu Gaišās Augstības

vispazemīgākais un visuzticīgākais kalps un vasalis

Galileo Galilejs.

SAPRĀTĪGAJAM LASĪTĀJAM

Pagājušajos gados Romā tika izsludināts svētīgs edikts[1], kas, lai novērstu mūsu laika bīstamos kārdinājumus, uzlika pienācīgu klusēšanu pitagoriešu[2] uzskatam par Zemes kustību. Netrūka tādu, kas pārdroši apgalvoja, ka šis dekrēts esot dzimis nevis no apdomīgas izmeklēšanas, bet no pārāk maz informētas kaislības; un bija dzirdamas sūdzības, ka padomdevēji, kas pavisam nepieredzējuši astronomiskajos novērojumos, nedrīkstēja ar pēkšņu aizliegumu apcirpt spārnus pētnieciskiem prātiem. Mana dedzība nevarēja klusēt, dzirdot šādu žēlabu pārdrošību. Es nolēmu — kā tāds, kas pilnībā iepazinis šo visgudrāko lēmumu — publiski uznākt uz pasaules skatuves kā tīras patiesības liecinieks. Es toreiz biju klātesošs Romā; man bija ne vien audiences, bet arī piekrišana no šī galma visievērojamākajiem prelātiem; un ne bez kādas manas iepriekšējas ziņas sekoja tad šī dekrēta izsludināšana. Tāpēc šajā darbā mans nodoms ir parādīt svešām tautām, ka par šo lietu Itālijā, un īpaši Romā, zina tikpat daudz, cik vien aizalpu[3] rūpība jebkad būtu varējusi iedomāties; un, savācot kopā visas savas pārdomas par Kopernika sistēmu, darīt zināmu, ka Romas cenzūrai par tām visām bija ziņa jau iepriekš un ka no šī novada nāk ne vien dogmas dvēseles glābšanai, bet arī asprātīgi atradumi prātu priekam.

Šim nolūkam es sarunā esmu uzņēmies Kopernika pusi, rīkodamies kā ar tīru matemātisku hipotēzi un visādos izdomas ceļos cenzdamies parādīt to pārāku — ne jau pār mācību par Zemes nekustīgumu kā tādu, bet pār to, kā to aizstāv daži,

1 1616. gada dekrēts, ar ko Indeksa kongregācija apturēja Kopernika grāmatu «līdz izlabošanai» un Zemes kustības mācību pasludināja par pretēju Rakstiem; sal. mūsu Nr. 80 «Aizliegto grāmatu saraksts».
2 Pitagora skolnieki (6.–5. gs. p.m.ē.); viens no viņiem, Filolajs, mācīja, ka Zeme kustas ap centrālu uguni, tāpēc Kopernika mācību tolaik sauca par «pitagoriešu».
3 Itāļi «aizkalnu» (oltramontani) sauca zemes aiz Alpiem — Vāciju, Nīderlandi, Angliju, lielā mērā protestantiskās zemes, kur Kopernika mācība tika brīvāk spriesta.

kas, saukdamies par peripatētiķiem, ir paturējuši tikai vārdu un, bez pastaigām[1] apmierinādamies, pielūdz ēnas, filozofējot nevis ar pašu vērīgumu, bet tikai ar atmiņu par četriem pārprastiem principiem.

Tiks apskatītas trīs galvenās lietas. Vispirms es centīšos parādīt, ka visi uz Zemes izdarāmie mēģinājumi ir nepietiekams līdzeklis, lai pierādītu tās kustību, bet ka tos vienādi var piemērot gan kustīgai, gan nekustīgai Zemei; un ceru, ka šajā vietā atklāsies daudzi senatnei nezināmi novērojumi. Otrkārt, tiks izskatītas debess parādības, nostiprinot Kopernika hipotēzi tā, it kā tai noteikti būtu jāpaliek uzvarētājai, un pievienojot jaunas pārdomas, kas tomēr kalpo astronomijas atvieglošanai, nevis dabas nepieciešamībai. Treškārt, es piedāvāšu kādu asprātīgu iedomu. Pirms daudziem gadiem man bija gadījies teikt, ka nezināmā jūras paisuma un bēguma[2] problēma varētu iegūt kādu gaismu, ja pieņem Zemes kustību. Šis mans teiciens, lidodams no mutes mutē, bija atradis žēlsirdīgus tēvus, kas to adoptēja kā sava prāta atvasi. Tāpēc, lai nekad neparādītos kāds svešinieks, kas, bruņojies ar mūsu pašu ieročiem, pārmestu mums nevērību tik svarīgā lietā, esmu nolēmis atklāt tās varbūtības, kas to padarītu ticamu, ja Zeme kustētos. Ceru, ka no šiem apsvērumiem pasaule uzzinās: ja citas tautas ir vairāk kuģojušas, tad mēs neesam mazāk prātojuši; un ka atgriešanās pie apgalvojuma par Zemes nekustīgumu un pretējā pieņemšana tikai kā matemātiska untuma nerodas no tā, ka mēs nezinātu, cik daudz citi par to domājuši, bet — ja ne cita iemesla dēļ — no tiem iemesliem, ko mums sniedz dievbijība, reliģija, dievišķās visvarenības atziņa un apziņa par cilvēka prāta vājumu.

Tad es nodomāju, ka ļoti piemēroti būs šīs domas izklāstīt dialoga veidā, jo tas, nebūdams piesaistīts matemātikas likumu stingrai ievērošanai, dod vietu arī atkāpēm, kas reizēm ir ne mazāk ziņkārīgas kā galvenais temats.

1 Peripatētiķi — Aristoteļa skola; nosaukums no grieķu «staigāt», jo Aristotelis esot mācījis, pastaigādamies pa liceja galeriju. Galilejs te spēlējas ar šo vārdu.
2 Galilejs domāja, ka paisumu un bēgumu rada Zemes divkāršā kustība (ap asi un ap Sauli), un uzskatīja to par Kopernika sistēmas pierādījumu. Šodien zināms, ka tos izraisa Mēness un Saules pievilkšanas spēks.

Pirms daudziem gadiem es vairākkārt atrados brīnišķajā Venēcijas pilsētā sarunās ar signoru Džovanni Frančesko Sagredo[1], kas bija visaugstākās dzimtas un visasākā prāta vīrs.

Turp no Florences ieradās signors Filipo Salviati[2], kurā mazākais spožums bija asiņu dižciltība un bagātību krāšņums; cildens prāts, kas nekādu baudu nebaudīja kārīgāk kā izsmalcinātas pārdomas. Ar šiem diviem es bieži runāju par šīm lietām kāda peripatētiķa filozofa klātbūtnē, kuram, šķiet, nekas tik ļoti nestāvēja ceļā patiesības izpratnei kā slava, ko viņš bija ieguvis, skaidrojot Aristoteli.

Tagad, kad visrūgtākā nāve abu mūža visskaidrākajā laikā ir laupījusi Venēcijai un Florencei šīs divas lielās gaismas, es esmu nolēmis, cik nu manos vājajos spēkos, pagarināt viņu slavas mūžu šajās manās lapās, ieviešot viņus kā šī strīda sarunbiedrus. Nepaliks bez savas vietas arī labais peripatētiķis, kuram, viņa pārmērīgās pieķeršanās dēļ Simplikija[3] komentāriem, likās pieklājīgi, viņa paša vārdu neminot, atstāt godātā rakstnieka vārdu. Lai šīs divas dižās dvēseles, manai sirdij allaž godājamas, pieņem šo publisko pieminekli manai nekad nemirušajai mīlestībai; un lai ar atmiņu par savu daiļrunību tās palīdz man izskaidrot pēcnācējiem apsolītās pārdomas.

Starp šiem kungiem bija nejauši (kā tas gadās) notikušas dažādas sarunas pa gabaliņam, kas viņu prātos mācīšanās slāpes drīzāk iekūra, nekā remdēja; tāpēc viņi gudri nolēma sanākt kopā uz dažām dienām, kurās, atmetuši visas citas darīšanas, ar sakārtotākām pārdomām aplūkotu Dieva brīnumus Debesīs un uz Zemes. Kad bija sapulcējušies dižciltīgā Sagredo pilī, pēc pienācīgām, bet tomēr īsām laipnībām, signors Salviati iesāka šādā veidā.

---

1 Džovanni Frančesko Sagredo (1571–1620), Venēcijas patricietis un diplomāts, Galileja draugs un skolnieks Padujas gados.

2 Filipo Salviati (1582–1614), florenciešu muižnieks, Linčeju akadēmijas loceklis, Galileja draugs; viņa villā Galilejs rakstīja par Saules plankumiem.

3 Simplikijs (6. gs.), grieķu filozofs, slavenākais Aristoteļa komentētājs. Vārds itāliski skan arī kā «vientiesītis» — ko Galileja ienaidnieki vēlāk izmantoja pret viņu.

PIRMĀ DIENA

Pirmajā dienā sarunu biedri pārbauda Aristoteļa mācību, ka debesis ir nemainīgas un pavisam citādas nekā Zeme: runa ir par dabisko kustību, jaunajām zvaigznēm, Saules plankumiem un Mēness kalniem, ko atklāja tālskatis.

Salviati, Sagredo un Simplicio sarunājas Sagredo pilī Venēcijā (ilustrācija)

Sarunas dalībnieki: Salviati, Sagredo un Simplicio.

- *Koperniks uzskata Zemi par lodi, līdzīgu planētai.*
- *Debess vielas nemainīgas un elementārās mainīgas — pēc Aristoteļa domām dabā nepieciešamas.*

Salviati. Vakar mēs noslēdzām un norunājām, ka šodien runāsim, cik vien skaidri un sīki spēsim, par dabiskajiem argumentiem un to spēku, ko līdz šim abās